

Veiligheidsrapportage 2021 Programma Waterveiligheid

**Datum November 2021
Versie: 2021 (definitief)**

Inhoud

Managementsamenvatting en kernboodschap	3
Kernboodschap	5
DEEL I - Staat van de waterkering	6
1.2 Inleiding	6
1.3 Programma Waterveiligheid	7
1.3.1 HET AREAAL	7
1.3.2 BEOORDELING EN TOETSING (PROCES: PROGRAMMEREN EN MONITOREN)	7
1.3.3 VERBETERINGSOPGAVE PRIMAIRE EN REGIONALE KERINGEN (PROCES: BOUWEN)	13
1.3.4 ONDERHOUD PRIMAIRE EN REGIONALE KERINGEN (PROCES: ONDERHOUDEN)	17
1.3.5 BEDIENING EN PROEFSLUITINGEN (PROCES: BEDIENEN)	23
1.3.6 WAARNEMINGEN EN ACTIES (PROCES: VERGUNNINGEN, TOEZICHT EN HANDHAVING)	24
DEEL II - Staat van de organisatie: Inrichting en uitvoering kader zorgplicht	27
2.1 Inleiding	27
2.2 Beleidsdoelen bij Waterschap Brabantse Delta	28
2.3 Inrichting en uitvoering door de organisatie	30
2.3.1 UITGANGSPUNTEN VOOR INRICHTING EN UITVOERING KADER ZORGPLICHT	30
2.3.2 EVALUATIE INRICHTING EN UITVOERING ZORGPLICHT	30
2.3.3 DE PEER-REVIEW	30
2.3.4 VERANDERING SCORES TEN OPZICHT VAN VORIG JAAR	32
2.3.5 ONTWIKKELINGEN IN HET KADER VAN DE ZORGPLICHT	32
DEEL III - Hoofdbevindingen en boodschap	33
3.1 Inleiding	33
3.2 Staat van de waterkeringen (deel I)	33
3.3 Staat van de organisatie (deel II)	34
3.4 Samen met de omgeving	34
3.5 Tenslotte	34

Managementsamenvatting en kernboodschap

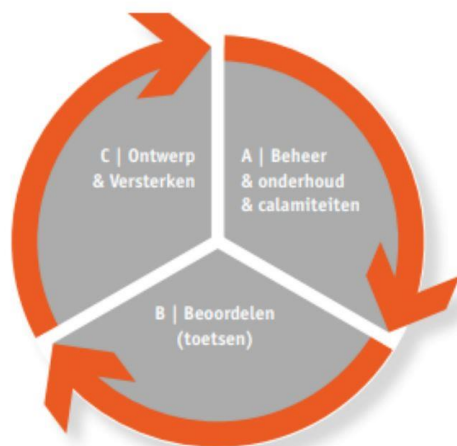
Voor u ligt de Veiligheidsrapportage 2021 van Waterschap Brabantse Delta. De veiligheidsrapportage is een jaarlijkse rapportage onder de Zorgplicht Primaire keringen. Voor primaire keringen is het voldoen aan deze Zorgplicht een wettelijke taak. De Zorgplicht houdt in dat de waterkeringbeheerder de taak heeft om de waterkeringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen.

Namens het Rijk houdt de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) toezicht op de primaire keringen. Deze veiligheidsrapportage zal om die reden aan ILT worden aangeboden.

Waterschap Brabantse Delta beheert naast primaire keringen ook regionale keringen. Om een volledig beeld te krijgen over het areaal waterkeringen, is ervoor gekozen om ook de regionale keringen in deze rapportage mee te nemen. Voor deze regionale keringen is de Provincie Noord-Brabant toezichthouder. Deze veiligheidsrapportage zal daarom ook aan de provincie worden aangeboden.

Beheercyclus

Om de waterkeringen in stand te houden, hanteert het waterschap de beheercyclus:

Het waterschap zorgt in eerste instantie voor veilige dijken door doelmatig beheer en onderhoud, ofwel instandhouding (A). Om de veiligheid van waterkeringen te controleren, wordt een periodieke beoordeling (of toetsing) uitgevoerd (B). Naar aanleiding van die beoordeling kan een dijkverbetering noodzakelijk zijn en uitgevoerd worden (C), waarna het waterschap weer zorgt voor het doelmatige beheer en onderhoud daarvan (A).

Beoordelen en toetsen

De eerste Landelijke Beoordeling op Overstromingsrisico (LBO-1) wordt op dit moment uitgevoerd. De resultaten van de beoordeling zijn voor 5 dijktrajecten bekend. De beoordeling van de laatste drie dijktrajecten zijn naar verwachting in 2022 gereed.

Op dit moment is bekend dat 60,9 kilometer primaire kering niet voldoet aan de vastgestelde norm. 24,8 kilometer voldoet wel aan die norm. 46,1 kilometer moet nog beoordeeld worden.

Ook de kunstwerken in de primaire keringen zijn beoordeeld. Hiervoor geldt dat 6 stuks niet voldoen aan de norm. 28 stuks voldoen aan de norm en 11 moeten nog beoordeeld worden.

De regionale keringen zijn in 2012/2013 voor het eerst getoetst op 4 (hoofd-) faalmechanismen. Eind 2019 is de tweede ronde toetsing, op overige faalmechanismen en kunstwerken afgerond. Hiermee zijn alle regionale keringen voor een eerste keer volledig getoetst aan de norm. Van de 260 km regionale keringen is 192 km genormeerd en daarmee getoetst. Hiervan voldoet 64,4 km en 55 kunstwerken niet en 3 kunstwerken behoeven nader onderzoek.

Ontwerpen en versterken

Uit de beoordelingsresultaten volgt een verbeteropgave. Om tot een duidelijke scope te komen doorloopt het waterschap voor alle afgekeurde dijktrajecten in de primaire keringen een zogenaamde trajectaanpak. Middels de ingangstoets worden deze trajecten dan opgenomen op het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Op dit moment voert het waterschap twee projecten uit onder het Hoogwaterbeschermingsprogramma, namelijk de trajecten Willemstad-Noorschans en Standhazensedijk. Daarnaast wordt een trajectaanpak doorlopen voor de trajecten rondom Moerdijk en Drimmelen, en is de trajectaanpak GEA-WAD gestart. Deze laatste trajectaanpak omvat de dijktrajecten tussen Geertruidenberg en Oosterhout, inclusief de scope van het voormalige verbeterproject Dijkverbetering Geertruidenberg en Amertak (GEA).

Vanuit de toetsingsresultaten van de regionale keringen is een verbeterproject gestart, waarvan het eerste deel (Midden) in 2020 is opgeleverd. De overige afgekeurde dijktrajecten worden versterkt via projecten en aangepakt in onderhoud en handhaving. Voor het verbeteren van de kunstwerken is een project gestart.

Instandhouding

Het waterschap onderhoudt de keringen die in eigendom zijn bij het waterschap. Vrijwel alle primaire keringen worden daarmee onderhouden door het waterschap. Het onderhoud wordt uitgevoerd volgens het Algemeen Onderhoudsplan Waterlopen en Waterkeringen (AOWW).

De regionale keringen zijn grotendeels in eigendom bij particulieren. Daarmee zijn deze particulieren ook verantwoordelijk voor het onderhoud. Het waterschap ziet hierop toe.

De keringen wordt gemonitord door reguliere inspecties en controles door de onderhoudsmedewerkers in het veld. Verder worden er regelmatig proefsluitingen uitgevoerd op de aanwezige keermiddelen in de kunstwerken. Tenslotte wordt er toezicht gehouden en gehandhaafd.

Bijzonderheden in 2021

- Hoogwater juli 2021
Tussen 15 juli en 20 juli 2021 was er in het gebied van waterschap Brabantse Delta sprake van een hoogwatersituatie. De calamiteitenorganisatie van het waterschap is hiervoor opgeschaald. Er zijn diverse maatregelen in het oosten van het gebied getroffen om schade te voorkomen of te beperken.
Na de hoogwatersituatie heeft het waterschap op verschillende aspecten een evaluatie uitgevoerd. Deze evaluatie heeft tot een significant aantal tips en verbetervoorstellen geleid. Deze verbetervoorstellen worden opgepakt binnen de daarvoor verantwoordelijke processen. Daarnaast is in 2021 de start gemaakt om risicobeheersing te verbeteren.
- Overdracht beheer en onderhoud van Rijkswaterstaat
In het kader van Doelmatig Waterbeheer is het beheer en onderhoud van de Markkanaaldijken en de Drongelense kanaaldijk overgedragen van Rijkswaterstaat naar Brabantse Delta. Hiermee is het areaal van Brabantse Delta uitgebreid met ongeveer 17 kilometer regionale keringen. In 2021 heeft veel communicatie plaatsgevonden tussen de twee waterbeheerders op operationeel niveau. Blijvend aandachtspunt hierbij is de overdracht van (beheer) informatie zoals gemaakte afspraken, beheerregister en legger.

Kernboodschap

Dit is de Veiligheidsrapportage van Waterschap Brabantse Delta. Hierin geven wij een integraal, transparant en toegankelijk beeld van de toestand van onze waterkeringen en de lopende aandachtspunten. Dit doen wij voor zowel de primaire als de regionale keringen. Deze voortgangsrapportage zal jaarlijks aan het waterschapsbestuur worden voorgelegd en worden toegezonden aan de toezichthouders.

DEEL I - Staat van de waterkering

1.2 Inleiding

In het kader van de Zorgplicht is er een landelijke format ontwikkeld voor het rapporteren van de staat van de waterkeringen aan het bestuur van het waterschap, maar ook voor externe communicatie doeleinden. In deze rapportage zijn indicatoren opgenomen die weergeven hoe het gesteld is met de waterkeringen. De tekstuele context geeft meer inzicht in de interpretatie van de getallen. In de rapportage wordt zowel de toestand van de primaire als de regionale waterkeringen beschreven.

Voor het beoordelen van de staat van het areaal wordt er gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Resultaten van veiligheidstoetsing/beoordeling
- Resultaten van de uitgevoerde versterkingen
- Resultaten van het uitgevoerde onderhoud
- Resultaten van inspectie en toezicht activiteiten
- Resultaten van vergunningsverlening en handhavingsactiviteiten
- Ervaringen tijdens het bedienen van waterkerende objecten volgens sluitingsprotocol

1.3 Programma Waterveiligheid

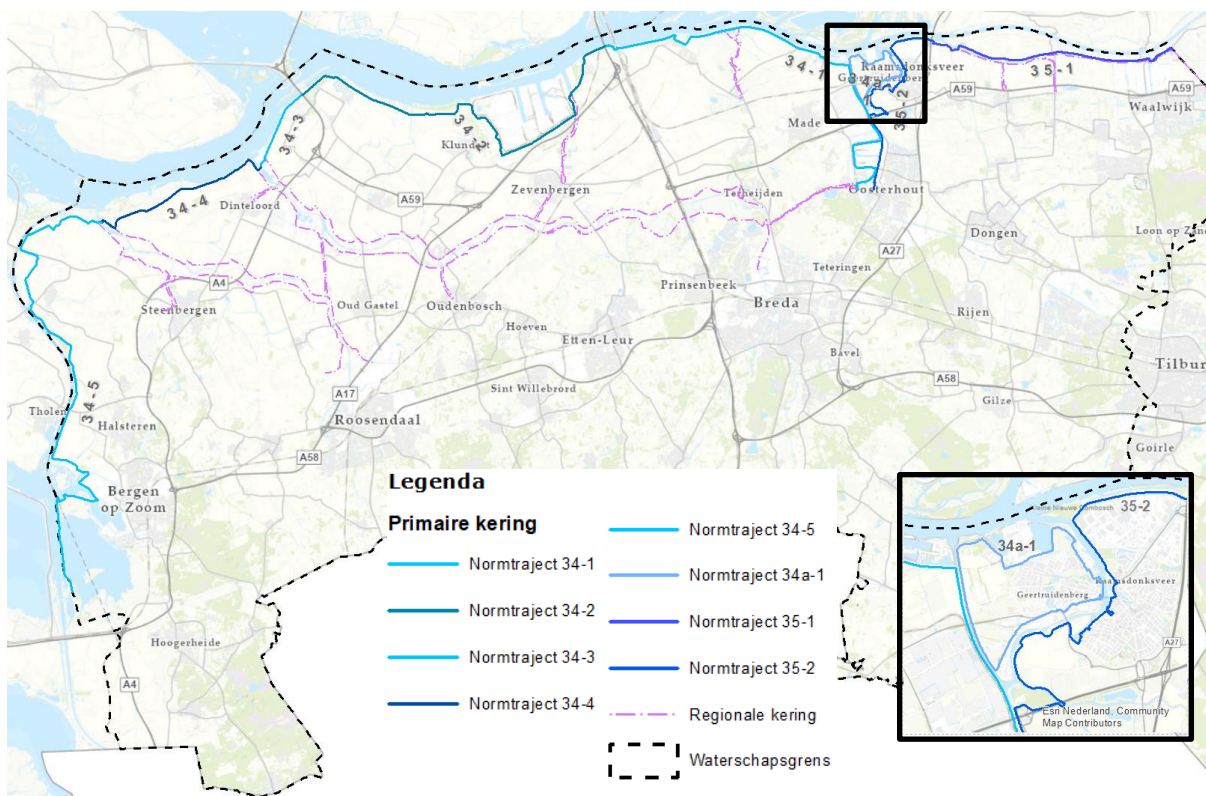
1.3.1 Het areaal

Waterschap Brabantse Delta beheert de waterkeringen in het westelijke gedeelte van de provincie Noord-Brabant, van Waalwijk t/m Bergen op Zoom en een deel van de provincie Zeeland tot aan de Kreekraksluizen. Het primaire systeem bestaat uit 132 Km aan keringen met daarin 45 genormeerde waterkerende kunstwerken. Deze waterkeringen bieden bescherming tegen het water uit de Bergsche Maas, Amer, Hollands Diep en het Volkerak-Zoommeer.

Het systeem van genormeerde regionale waterkeringen bestaat uit 214 km kering met daarin 84 waterkerende kunstwerken, zoals coupures, sluisen en afsluiters. De 214 kilometer kering is onderverdeeld in keringen langs regionale rivieren (175 Km) en boezemkades (39 Km). Hierbij komt nog ongeveer 60 km aan compartimenteringskering.

In 2021 heeft een overdracht plaatsgevonden van het beheer en onderhoud van regionale keringen van Rijkswaterstaat naar waterschap Brabantse Delta. Het betreft:

- De westelijke kanaaldijk Den Bosch-Drongelen, ofwel de Drongelense kanaaldijk (5 km), nabij Waalwijk.
- De regionale keringen langs het Markkanaal (11,8 km), tussen Oosterhout en Terheijden

Figuur 1: Areaal WBD

1.3.2 Beoordeling en toetsing (proces: Programmeren en Monitoren)

Onderstaand beeld is uit de Eerste Landelijke Beoordeling op Overstromingskansen (LBO-1, lopende) en de eerste en tweede ronde toetsing van de regionale keringen (afgerond) verkregen.

Primaire keringen

Per 1 januari 2017 is de Waterwet gewijzigd. Hierin zijn nieuwe normen vastgesteld op basis van overstromingskansen in plaats van overschrijdingskansen. Deze normen zijn niet meer afgeleid voor dijkeringen, maar voor dijktrajecten.

Ook is het nieuwe beoordelingsinstrumentarium beschikbaar gekomen, het WBI2017. Hierin zijn nieuwe methodieken opgenomen om de primaire waterkeringen te beoordelen. De belangrijkste wijziging betreft de overgang van overschrijdingskans naar overstromingskans en daarmee samenhangend een andere normering. Dit heeft gevolgen voor de wijze waarop de beoordeling van de primaire waterkeringen wordt uitgevoerd.

In de Waterwet is vastgelegd dat de waterkeringbeheerders iedere twaalf jaar verslag moeten uitbrengen van de waterstaatkundige toestand van hun waterkeringen. Het Dagelijks Bestuur van het waterschap is verantwoordelijk voor het tijdig aanleveren van de resultaten van de veiligheidsbeoordeling aan de toezichthouder, de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De Eerste Beoordeling Primaire Waterkeringen op Overstromingskans (eerste beoordelingsronde) is gestart op 1 januari 2017. Op de peildatum van 31 december 2022 moet deze beoordeling zijn uitgevoerd voor alle primaire keringen in Nederland. De beoordeling van de primaire keringen bij Brabantse Delta verloopt volgens planning.

Areaal Waterschap Brabantse Delta – primair, Stand van zaken beoordelingsproces						
Traject	Initiële Planning	Huidige planning	Voortgang	Lengte (Km)	Gereed 2020	Gereed 2021
34-1 Moerdijk-Sluis Markkanaal	Q3-2020	Q3-2020	Vastgesteld door het Dagelijks bestuur	24,4		✓
34-2 Moerdijk-Willemstad	Q3-2019	Q3-2019	Vastgesteld door het Dagelijks bestuur	23,0	✓	✓
34-3 Volkerak-Zoommeer	Q1-2022	Q2-2022	Beoordeling gestart	4,6		
34-4 Volkerak-Zoommeer	Q1-2022	Q2-2022	Beoordeling gestart	10,3		
34-5 Volkerak-Zoommeer	Q1-2022	Q2-2022	Beoordeling gestart	31,2		
34a-1 Geertruidenberg	Q3-2020	Q3-2021	Conformiteitsbrief ILT is binnen	10,0		✓
35-1 Keizersveerbrug- Drongelens kanaal	Q4-2020	Q3-2021	Conformiteitsbrief ILT is binnen	13,8		✓
35-2 Sluis 1- Keizersveerbrug	Q3-2020	Q3-2021	Conformiteitsbrief ILT is binnen	14,4		✓
Totaal	Q4-2022	Q4-2022		131,7		

Tabel 1: Planning LBO-1 waterschap Brabantse Delta

Nog niet alle trajecten zijn beoordeeld. Tabel 1, 3 en 4 geven een overzicht van de huidige stand van zaken. Een beoordeling wordt "gereed" verklaard zodra deze door het ILT is goedgekeurd. Per traject wordt er uitgegaan van een veiligheidsoordeel op trajectniveau (gehele dijktraject), Toetsspoor op trajectniveau (per faalmechanisme) en toetsspoor op vak niveau/kunstwerk (per faalmechanisme).

Trajectniveau		Vak niveau/kunstwerk	
Categorie	Omschrijving	Categorie	Omschrijving
A+	Voldoet ruim aan de signaleringswaarde ¹	I	Voldoet ruim aan de signaleringswaarde
A	Voldoet aan de signaleringswaarde	II	Voldoet aan de signaleringswaarde
B	Voldoet aan de ondergrens ² maar niet aan de signaleringswaarde	III	Voldoet aan de ondergrens en mogelijk aan de signaleringswaarde
-	-	IV	Voldoet mogelijk aan ondergrens en/of aan de signaleringswaarde
C	Voldoet niet aan de signaleringswaarde en ook niet aan de ondergrens	V	Voldoet niet aan de ondergrens
D	Voldoet ruim niet aan de signaleringswaarde en aan de ondergrens	VI	Voldoet ruim niet aan de ondergrens

Tabel 2: Overzicht categorieën per veiligheidsoordeel

Om de voortgang van de beoordeling beter in zicht te hebben is het volgende besloten:

- Alle dijktrajecten met categorie **A+** en **A** => voldoet
- Alle dijkvakken en kunstwerken met categorie **I** en **II** => voldoet
- Alles met categorie **B** of lager en **III** of lager => voldoet niet

Veiligheidsoordeel primaire keringen			
Categorie	Km	%	Opmerking
Voldoet	24,8	18,8	
Voldoet niet	42,6	32,3	Trajectaanpak (zie p. 16)
in versterking	18,3	13,9	Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)
Nog te beoordelen	46,1	35,0	34-3, 34-4, 34-5
Totaal	131,8	100	

Tabel 3: veiligheidsoordeel keringen (in primair keringstraject)

Veiligheidsoordeel primaire kunstwerken			
Categorie	Aantal	%	Opmerking
Voldoet	28	62	
Voldoet niet	6	14	Trajectaanpak (zie p. 16)
In versterking	0	0	Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)
Nog te beoordelen	11	24	34-3, 34-4, 34-5
Totaal	45	100	

Tabel 4: Veiligheidsoordeel kunstwerken (in primair keringstraject)

¹ De signaleringswaarde voor een dijktraject is, samen met de ondergrens, als norm in de wet opgenomen. De waarde betreft een overstromingskans en is zodanig gekozen dat er voldoende tijd is voor het uitvoeren van een verbeteractie.

² De ondergrens is de maximaal toelaatbare faalkans voor een waterkering.

Regionale keringen

In 2012/2013 zijn de regionale waterkeringen van de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en de Dommel voor het eerst getoetst. Deze drie waterschappen hebben de resultaten gezamenlijk gerapporteerd aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. De regionale waterkeringen zijn getoetst op de door de provincie vastgestelde normering met een overschrijdingskans van 1:100 jaar (de zogenaamde T100-norm of IPO klasse III). Daarnaast is getoetst op de hydraulische situatie dat het Volkerak-Zoommeer wordt ingezet als waterberging (de zogenaamde Tvzm-norm). In die toetsing zijn, in onderling overleg tussen de provincie en Brabantse Delta, alleen de belangrijkste 4 faalmechanismen getoetst:

- Overlopen/Overslag (HT);
- Macrostabieliteit binnenwaarts (STBI);
- Macrostabieliteit buitenwaarts (STBU);
- Piping/ Heave (STPH).

Eind 2017 startte de tweede toetsing van de regionale keringen. De Brabantse waterschappen hebben besloten ook deze toets ronde gezamenlijk op te pakken. In deze toetsing zijn de overige faalmechanismen getoetst. In de tweede toetsing zijn ook alle kunstwerken meegenomen. Hiermee is een volledig veiligheidsbeeld op de regionale keringen is verkregen.

De resultaten van de tweede ronde toetsing, samen met een periodiek verslag over de waterstaatkundige toestand van de waterkeringen, zijn eind 2019 aangeboden aan de Gedeputeerde Staten.

Sinds 2021 beheert en onderhoudt het waterschap ook de westelijke kanaaldijk Den Bosch-Drongelen (ofwel Drongelense kanaaldijk) en de regionale keringen langs het Markkanaal. Deze zijn getoetst door Rijkswaterstaat.

De veiligheidstoestand van de regionale keringen is als volgt:

Uitkomst toetsing regionale keringen			
Categorie	Km	%	Opmerking
Voldoet	121,6	57,1	
Voldoet niet	81,2	38,2	Inclusief Markkanaal dijken en Drongelens kanaaldijk
Niet getoetst	10	4,7	Afgewaardeerd tijdens toetsing
Totaal	212,8	100	

Tabel 5: Areaal keringen (regionaal)

*Compartmenteringskeringen zijn niet genormeerd en daarom niet getoetst.

De regionale keringen welke niet aan de norm voldoen worden als volgt aangepakt:

- **20,1 km** regionale keringen worden aangepakt binnen de projecten Verbetering Regionale Keringen (Mark-Dintel-Vliet), het project Aanpassen Waterhuishouding Waalwijk (AWW) en Noordrand Midden (NRM). Alle projecten zijn momenteel in uitvoering.
- **44,3 km** regionale kering en boezemkade is afgekeurd op beheerdersoordeel. Dit betekent dat er geen sprake is van een dijkversterking, maar een beheermaatregel getroffen moet worden. Een groot deel van de beheermaatregelen omvat het handhaven van overtredingen en aanspreken van eigenaren. Het grootste deel van de regionale keringen is in eigendom van particulieren, waarbij zij ook verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van deze keringen. Er wordt daarbij extra aandacht gegeven aan het hebben en houden van een goede grasmat.

- **16,8 km** Markkanaal dijken en Drongelens kanaaldijk
 - o Markkanaal (11,8 Km)
De keringen langs het Markkanaal zijn afgekeurd op bekleding. Een verbeteringstraject wordt gestart in 2023.
 - o Drongelens kanaal (5 Km)
De keringen langs het Drongelens kanaal zijn afgekeurd op bekleding en gedeeltelijk op piping. Hiervoor wordt een verbeteringstraject gestart in 2023.

Kunstwerken

Als onderdeel van de toetsing van de regionale keringen zijn 84 waterkerende kunstwerken beoordeeld. Tijdens de eerste eenvoudige toets (2012/2013) zijn 22 van deze objecten al als voldoende beoordeeld en zijn niet verder geïnspecteerd. De resterende objecten zijn getoetst op technische faalmechanismen en een beheerdersoordeel in de 2de ronde toetsing. Het eindresultaat van deze toetsing is dat 55 kunstwerken een negatief veiligheidsoordeel hebben gekregen.

Veiligheidsoordeel toetsing regionale kunstwerken		
Categorie	Aantal	%
Voldoet	26	31
Voldoet niet	55	65
Nader onderzoek	3	4
Totaal	84	100

Tabel 6: Veiligheidsoordeel kunstwerken (regionale keringen)

De meest voorkomende reden voor een negatief oordeel is een gebrek aan data. Met name de toestand van de duikers en de aanwezigheid van onderdelen, zoals kwelschermen of palen, is vaak onbekend.

In voorbereiding op het project Verbeteren Kunstwerken Regionale Keringen (800658) zijn de afgekeurde kunstwerken in detail bekeken en is er een archiefonderzoek uitgevoerd naar ontbrekende informatie, zoals tekeningen m.b.t. aanwezigheid en afmetingen grondconstructies. Van de 55 afgekeurde kunstwerken zijn er 5 uit de scope gehaald omdat deze in andere projecten gerenoveerd worden.

Voor een deel van de resterende kunstwerken (21) is er nog steeds onvoldoende informatie beschikbaar en dient er nog aanvullend onderzoek(grondradar) uitgevoerd te worden om de scope te kunnen bepalen. De objecten waar uit deze onderzoeken blijkt dat er grondconstructies afwezig of in een slechte staat aanwezig zijn worden in Tranche 2 aangepakt.

Bij 15 objecten is er vastgesteld dat volledige renovatie benodigd is om te voldoen aan de veiligheidstoetsing. Deze objecten worden in de eerste tranche van het project aangepakt. Een andere cluster van objecten (14) wordt geautomatiseerd ten behoeve van het verhogen van veiligheid.

De projectorganisatie streeft ernaar om de benodigde werkzaamheden zo veel mogelijk aan de voorkant te specificeren in nauw afstemming met de betrokkenen. Deze definitiefase behelst ook het aanvullende onderzoek(en) en loopt door tot begin 2022, wanneer uitvoering van tranche 1 begint.

NWO's & BWC's

De getoetste Niet-Waterkerende Objecten (NWO's) kunnen verdeeld worden in 3 categorieën: begroeiing of bomen, kabels en leidingen, en bebouwingen. In tabel 7 is een overzicht van de afgekeurde NWO's per categorie te vinden.

Overzicht van de NWO's			
Categorie	Kabels en leidingen	Bebouwing	Begroeiing en/of bomen
Voldoet	1364	907	882
Voldoet niet	174	92	19
Geen oordeel	66	173	151
Totaal	1604	1172	1052

Tabel 7: Overzicht NWO's

Alle NWO's hebben bij de tweede ronde toetsing een oordeel gekregen:

- Voldoende: als het object geen negatieve invloed heeft op de kerende functie
- Geen oordeel: bij onvoldoende informatie, of afwaardering
- Onvoldoende: als het object wel negatieve invloed heeft op de kerende functie, zoals bijvoorbeeld het kunnen omvallen van een boom en daarmee een stuk van de kering met zich mee kan nemen.

Een deel van de NWO's moet nader onderzocht worden. Voor het uitvoeren van dit nadere onderzoek en het oplossen van de problemen met betrekking tot de afgekeurde NWO's is een project opgestart wat in 2022 zal starten. De afronding hiervan staat gepland in eind 2023.

Ook de Bijzonder Waterkerende Constructies (BWC's) zijn getoetst. Van de genormeerde en dus getoetste BWC's, voldoen 17 wel en 7 niet. De afgekeurde BWC's zijn in eigendom van derden en worden meegenomen in lopende ontwikkelingen. Het betreft hier;

- 3 Bijzonder Waterkerende Constructies in een project ter hoogte van de Kerkvaartse Haven
- 2 Bijzonder Waterkerende Constructies nabij de kop van de Roode Vaart
- 2 Bijzonder Waterkerende Constructies in het project verbetering regionale keringen

1.3.3 Verbeteringsopgave primaire en regionale keringen (proces: **Bouwen**)

Naar aanleiding van de beoordelings- en toetsingsresultaten wordt de verbetering van de afgekeurde primaire en regionale keringen projectmatig aangepakt. De dijkverbeteringen worden uitgevoerd door projectteams en onder aansturing van projectmanagers binnen het proces *Bouwen*. In 2021 lopen de volgende verbeteringsprojecten:

Primaire kering: Dijkverbetering Willemstad-Noordschans

Primaire kering: Dijkverbetering Standhazensedijk

Regionale kering: Verbetering Regionale Keringen (VRK)

Regionale kering: Aanpassing Waterhuishouding Waalwijk (AWW)

Hiernaast zijn er verschillende verbetermaatregelen in initiatief-fase, waaronder een verbeteropgave voor kunstwerken in de regionale keringen.

Willemstad-Noordschans

In de Eerste Beoordeling op Overstromingskans van de primaire keringen (LBO-1) is het dijktraject 34-2 afgekeurd. Het traject is beoordeeld in categorie D, dit is de slechtste categorie. Het dijktraject voldoet ruim niet aan de ondergrens. Het traject is afgekeurd op piping, macrostabiliteit binnenwaarts en grasbekleding buitentalud.

In 2020 is een ingangstoets uitgevoerd. Het waterschap heeft hier samen met vertegenwoordigers vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma de scope van het project te bepaald.

Figuur 2: Projectgebied Willemstad-Noordschans

Op dit moment loopt de voorverkenning. De planning is als volgt:

2021 voorverkenning

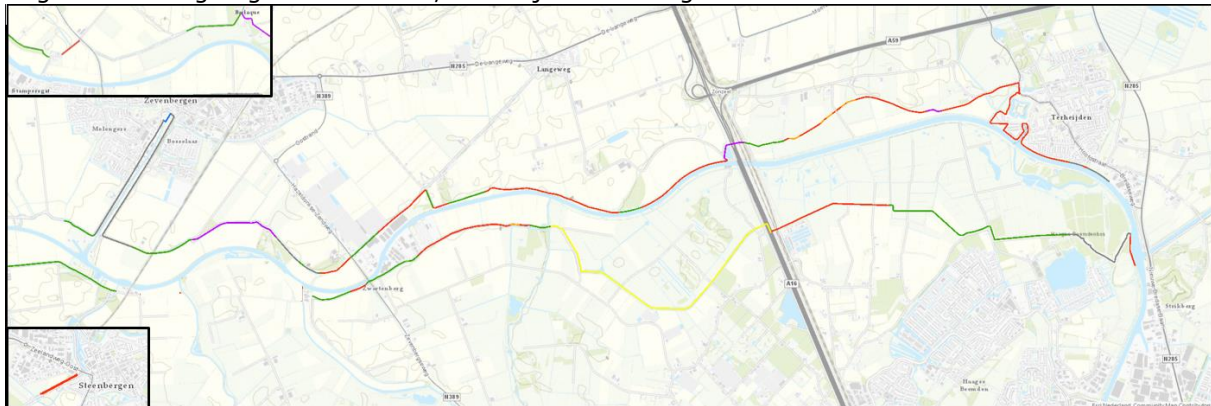
2022-2023 verkenning

2024-2025 planvorming

2026-2030 realisatie

Verbetering Regionale Keringen

De regionale keringen zijn in 2013 voor het eerst getoetst. Daarop is in 2015 het project Verbetering Regionale Keringen gestart voor 64,4 km dijkverbetering.

Figuur 3: Projectscope verbetering regionale keringen

Deelgebied Midden (VRK Midden) ten noorden van Etten-Leur betrof de aanleg van twee keermiddelen met gemalen in de Leurse Haven en Laaksche Vaart en het versterken van de aansluitende keringen hierop. Hiermee kan de circa 28 kilometer bovenstrooms gelegen regionale keringen worden afgewaardeerd. Dat betekent dat deze nu geen waterkerende functie meer heeft volgens de IPO-systematiek. De werkzaamheden zijn opgeleverd in het voorjaar van 2020.

Voor de afgekeurde dijktrajecten is in 2017 een aanvullende, meer gedetailleerde toetsing uitgevoerd. Hieruit is geconcludeerd dat 17,5 km alsnog kon worden goedgekeurd.

Een deel van de verbetering regionale keringen wordt opgepakt binnen het project Noordrand Midden. Het betreft 3,44 km dijk aan de zuidkant van het deelgebied Weimeren, noordelijk van Prinsenbeek. De regionale kering wordt versterkt door het over dimensioneren van de kering in Weimeren met vrijkomende grond bij de natuurontwikkeling. De planning van de versterking van de kering is eveneens dijkveilig in 2023. De natuurinrichting wordt uiterlijk 2027 opgeleverd.

De overgebleven ca. 15,5 km afgekeurde regionale keringen beslaat het project 'Verbetering Regionale Keringen, deelgebied Mark-Dintel- Vliet' (VRK-MDV). Deze afgekeurde keringen liggen in de volgende 5 gemeenten; Breda, Etten-Leur, Moerdijk, Steenbergen en Drimmelen (deelgebied West en Oost).

De verkenningsfase is afgerond en de voorkeursalternatieven (VKA) zijn vastgesteld door het Algemeen Bestuur in december 2019 en voorjaar 2020. Het project bevindt zich in de planuitwerkingsfase waarin het VKA wordt uitgewerkt tot Voorlopige Ontwerp (VO) en het Projectplan Waterwet (PpWw) wordt opgesteld. Na het doorlopen van de PpWw-procedure en de eindmijlpaal van goedkeuringsbesluit PpWw door Gedeputeerde Staten te hebben behaald, kan worden overgegaan tot de realisatiefase. De planning is dat de waterkeringen dijkveilig zijn in 2024 gereed is en voor het einde van 2025 helemaal wordt afgerond (incl. nazorg, evaluatie en decharge).

Aanpassing Watersysteem en -kering Waalwijk (AWW)

De waterhuishouding wordt aangepast zodat het natuurgebied Westelijke Langstraat en de aan- en afvoer in de Buitenpolder voldoende functioneren. Binnen dit project verliest een deel van een regionale kering zijn functie. De waterkerende functie wordt overgenomen door de aanleg van een dam in het Zuiderkanaal. Dit project wordt in 2022 opgeleverd.

Standhazensedijk

Bij de Standhazensedijk, gelegen ten zuiden van Drimmelen en ten westen van de Amertak (dijktraject 34-1), zijn tijdens de afgelopen winterperioden zand meevoerende wellen in de teensloot waargenomen. Dit kan een indicatie zijn van verzwakking van de waterkeringen. Verder zijn er tijdens de zomerperiode van 2020 scheuren in het binnen- en buitentalud en nabij de teen van de dijk geconstateerd. In 2020 is het traject waar de Standhazensedijk onderdeel van uitmaakt beoordeeld in het kader van de 1^e Beoordelingsronde Primaire Keringen op Overstromingskans (LBO1). De resultaten van de beoordeling bevestigen het beeld dat in het veld zichtbaar is.

Aangezien het hier gaat om een veiligheidsrisico is er in 2020 een actieteam samengesteld bestaande uit keringspecialisten en onderhoudsdeskundigen. Er zijn drie lijnen uitgezet en opgepakt:

1. Monitoren; in 2021 is er ook een onderzoek gestart om meer inzicht in de problematiek te krijgen, en gegevens te verzamelen voor versterking.
2. Calamiteitenplan aanpassen en passende maatregelen treffen voor het komend gesloten seizoen; Ten behoeve van het treffen van noodmaatregelen bij het optreden van hoogwater is een plan van aanpak opgesteld en wordt met een aannemer een waakvlam overeenkomst afgesloten.
3. Verbeteraanpak versnellen; het project is aangemeld bij het HWBP, en ondertussen met prioriteit geprogrammeerd voor versterking. De voorbereidingen voor de versterking zijn in 2021 gestart.

Figuur 4: Standhazensedijk

Trajectaanpak

Voor primaire keringen hanteert het waterschap een aanvullende stap tussen de resultaten van de beoordeling en een verbeterproject, namelijk de zogenaamde trajectaanpak. Een trajectaanpak leidt tot een strategie voor het normtraject op basis van de beoordelingsrapportages, plannen en ambities van de waterbeheerder en (ruimtelijke) ontwikkelingen in de omgeving. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die effect kunnen hebben op de (toekomstige) waterveiligheidsopgave en/of op de fasering van maatregelen. De strategie moet naar de omgeving én de eigen organisatie duidelijk maken welke strategische keuzes gemaakt worden over de aanpak gedurende de komende jaren. Het geeft inzicht in de typen maatregelen die in de loop van de tijd voor de verschillende (deel)trajecten moeten worden getroffen. Na de trajectaanpak wordt de ingangstoets doorlopen, waarna de trajecten worden opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

In 2021 is de trajectaanpak voor de afgekeurde dijktrajecten rondom Moerdijk en Drimmelen doorlopen. Daarnaast is de trajectaanpak GEA-WAD gestart. Deze laatste trajectaanpak omvat de dijktrajecten tussen Geertruidenberg en Oosterhout, inclusief de scope van het voormalige verbeterproject Dijkverbetering Geertruidenberg en Amertak (GEA).

1.3.4 Onderhoud primaire en regionale keringen (proces: Onderhouden)

Keringen

Voor de inspectie van de waterkeringen wordt de app Digispectie gebruikt waarmee het mogelijk is om uitgebreid de schadebeelden vast te leggen. Dit gebeurt met behulp van de hiervoor landelijke geüpdate schadebeelden uit de digi-gids om zo tot eenduidige resultaten te komen voor het hele beheergebied. De inspecties voeren we conform inspectieplan minstens 2x per jaar uit: in het voorjaar en in het najaar. Digispectie wordt verder ingezet bij extra inspecties bijvoorbeeld bij afgekeurde keringen en bij dijkbewaking (oefeningen).

Deze inspecties worden over de hele primaire keringen uitgevoerd. Het waterschap is voor het grootste deel eigenaar van de primaire kering. Het onderhoud wordt uitgevoerd door of in opdracht van het waterschap. In een aantal gevallen is de primaire kering verpacht. Met name het zorgen voor een goede grasmat en het naleven van de pachtvoorwaarden bij de verpachte percelen blijft bij de 6 -jarige pachtcontracten moeizaam verlopen. Pachters zijn alleen te bewegen middels dwang en een financiële compensatie. Naleving van de pachtvoorwaarden bij 1-jarige pacht verloopt beter.

De inspecties en onderhoud van de regionale keringen door het proces Onderhouden vinden alleen plaats op die delen waar het waterschap eigenaar is. Het onderhoud van de waterkeringen berust bij de eigenaar van de kering. Het inspecteren van de regionale keringen daar waar het waterschap geen eigenaar van is behoort bij het proces VTH.

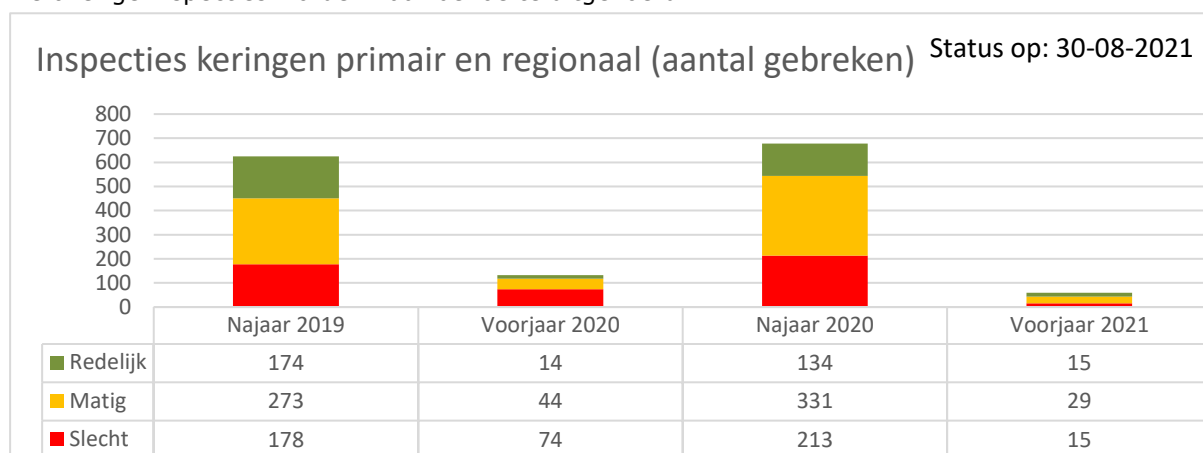
Inspectie op de waterkeringen worden uitgevoerd conform het inspectieplan.

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Reguliere inspecties												
Waarneming												
Diagnose & Prognose												
Operatie												
Voorjaarsinspectie												
Najaarsinspectie												
Dagelijkse inspectie / TT / Schouw												
Inspectie afsluitmiddelen												
- Sluittingsmiddelen												
- Sluizen (1x/maand)												
Specifieke inspecties												
Waarneming												
Monitoring grasmat												
Nader beschouwen gemelde schadebeelden												
Monitoren specifieke schades												
Wortelproef												
Ad hoc inspecties												
Waarneming												
Incidentele HH-inspecties												
** Bevergraverij	V	V	V	G					G	V	V	V
Inspecties bij calamiteiten¹												
Waarneming												
Deelbestrijdingsplan Dijkbewaking												

Tabel 8: Jaarplanning inspecties

- Voorjaarsinspectie:
 - Primaire keringen: hele dijktraject incl. kunstwerken, proefsluitingen.
 - Regionale keringen: alleen op delen waar het waterschap eigenaar van de regionale keringen en op alle kunstwerken
- Najaarsinspectie:
 - Primaire keringen: hele dijktraject incl. bedienbaarheid en sluitingsprocedure kunstwerken.
 - Regionale keringen: alleen dijktrajecten waar waterschap eigenaar van is en bedienbaarheid en sluitingsprocedure kunstwerken.
- Dagelijkse controle door toezichthouder onderhouden keringen (Senior Cultuurtechnische Medewerkers, (SCTM)). Op de primaire kering dagelijks en op de regionale keringen is het dagelijks toezicht vanuit het proces onderhoud beperkt.

De overige inspecties worden naar behoefte uitgevoerd.

Tabel 9: Uitkomst Digispectie (voorjaar en najaar)

Voor de huidige waarnemingen zijn maatregelenschema's opgesteld, waarin aangegeven wordt wat er moet gebeuren om de kering op orde te krijgen. In de komende jaren wordt er gewerkt aan een beter overzicht waarin aantoonbaar wordt of iets opgelost is of niet.

Monitoring grasmat en wortelproef

Naast digispectie wordt ook aan grasmatmonitoring gedaan. Dit betreft het beoordelen van de grasmat van de primaire keringen. Het beoordelen is een visuele beoordeling en gelijktijdig ook proefondervindelijk. D.m.v. het steken van een plag wordt bepaald of de grasmat gesloten, open of fragmentarisch is. Daarmee checken we het gevoerde beheer en wat we visueel waarnemen overeenkomt aan de hand van de conditie van de gestoken plag. Naar aanleiding van deze waarneming wordt bepaald of het gevoerde beheer wordt voortzet of moet worden aanpast. De beoordeling wordt jaarlijks uitgevoerd. Resultaten worden vastgelegd en gedeeld binnen de organisatie.

Figuur 5: Wortelproef

Onderhoudsbeheersysteem (OBS)

Waterschap Brabantse Delta gebruikt voor haar zuiverings- en watersysteembeheer een OBS (Infor EAM³). Dit systeem biedt de mogelijkheid om alle assets goed in beeld te hebben en hier via gestructureerde manier onderhoudswerkzaamheden op uit te voeren. Voor waterkeringen is dit nog niet van toepassing. In 2021 zijn de eerste stappen gezet om ook waterkeringen mee te nemen in dit systeem.

Uitbereiding areaal Regionale keringen

In 2021 zijn regionale keringen van Rijkswaterstaat overgedragen naar het waterschap. Het waterschap is dit jaar gestart met het "eigen" maken van deze waterkeringen, het uitvoeren van het onderhoud, het inspecteerbaar maken en het wegwerken van achterstallig onderhoud.

De overdracht van gegevens van Rijkswaterstaat naar het waterschap verloopt moeizaam. Op de Markkanaaldijken bevinden zich openbare wegen van een drietal gemeenten. Vergunningen en afspraken over het hebben en onderhouden van deze wegen zijn niet bekend. Ook de hoeveelheden van de te onderhouden araelen e.d. zijn niet bekend. Langs de Markkanaaldijken bevinden zich grote delen met houtachtige beplantingen, overhoeken met bos, historische Schans met beschermde status en houtwallen, welke geen direct belang hebben voor de waterkering. De Drongelsekanaaldijk vraagt veel aandacht met name het wegwerken van het achterstallig onderhoud en inspecteerbaarheid van deze waterkering.

³ <https://www.infor.com/solutions/assets/eam>

Onderhoud grasmat

Het Waterschap heeft zoals in het Algemeen Onderhoudsplan Watersystemen en Waterkeringen (AOWW) is aangegeven een 9-tal beheergroepen voor het onderhouden van de waterkeringen. Een van deze beheergroepen is beheergroep "4 Natuur technisch beheer"/ Sinus maaibeheer. Afgelopen jaar is deze beheergroep geëvalueerd. Dit heeft geleid tot een verfijning van deze beheergroep wat de inspecteerbaarheid en de kwaliteit van de grasmat ten goede komt. In 2022 wordt meer aandacht besteed aan het sinusmaaieren met oog voor positieve effecten op de biodiversiteit.

Het onderhoud aan onze waterkeringen wordt grotendeels uitbesteed d.m.v. maaibestekken. Ondanks een zorgvuldige aanbestedingsprocedure, waarbij gestuurd wordt op kwaliteit zijn deze onderhoudsbestekken 2 jaar geleden gegund aan 2 nieuwe aannemers. Afgelopen jaren is gebleken dat deze aannemers weinig affiniteit hadden met onderhoud van waterkeringen. Verder is het areaal uitgebreid met de Drongelense Kanaaldijk en de Markkanaaldijk. Dit heeft geresulteerd in het niet verlengen van deze maaibestekken.

Afgelopen jaar is een nieuw bestek opgesteld en heeft er een nieuwe aanbesteding plaats gevonden, waarbij de eisen omtrent kwaliteit zijn aangescherpt.

Bever

Afgelopen jaren is een beverapp ontwikkeld waar in alle activiteiten van bevers worden vastgelegd. Aan de hand van deze waarnemingen heeft er een onderzoek plaats gevonden naar locaties langs de primaire keringen waar eventueel activiteiten van bevers kunnen leiden tot schade aan de waterkering. Dit heeft geleid tot een risicokaart beverschades.

Vrijwel alle risico-trajecten, op basis van vestigingsklimaat, met uitzondering van twee kleine trajecten (0,3km), bevinden zich tussen Willemstad en Waalwijk.

- 124 km kent op basis van de huidige inzichten geen risico van/bij graafschade (94%)
- 13,7 km kent op basis van de huidige inzichten een aanwezig risico van/bij graafschade (5%)
- 2 km kent op basis van de huidige inzichten een groot risico van/bij graafschade (1%)

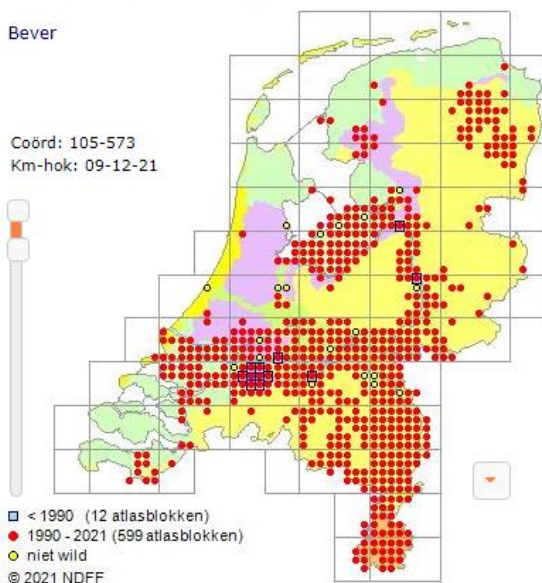
De inspectie naar bevergraverij langs de waterkeringen is dit jaar geëvalueerd. De voorgestelde werkwijze wordt gecontinueerd en is opgenomen in het inspectieplan waterkeringen.

Gezien het leefgebied van de bever zich de komende jaren aanzienlijk zal uitbreiden is een onderzoek en het opstellen van een risicokaart beverschades voor de regionale keringen noodzakelijk.

Castor fiber Linnaeus, 1758

Bever

Coörd: 105-573
Km-hok: 09-12-21

Figuur 6: Verspreiding bever 2021

Aan de hand van de opgestelde risicokaart "graafschade bevers", zal in overleg met team programmeren en team keringen specialisten bepaald worden welke delen meegenomen worden in dijkversterkings-trajecten. De keuze om delen mee te nemen in dijksverbeteringstrajecten heeft voor een groot deel te maken met de uitvoeringperiode van deze dijkversterkingstrajecten. De overige delen worden door het proces Bouwen opgepakt.

Het aanbrengen van beverwerende maatregelen zijn dit jaar opgenomen in de "Bouwstandaard keringen" van ons waterschap. De reden hiervoor is de gestage verspreiding en de beschermde status welke de bever geniet.

Afgelopen jaar is er een proef gedaan met het plaatsen van 700 meter beverwerend gaas in een regionale kering. Aan de hand van deze proef zal komende jaren een verder invulling gegeven gaan worden om 15,5 km primaire keringen van beverwerende maatregelen te gaan voorzien. Hiernaast zal de locatie van het aangebrachte gaas worden gemonitord.

Figuur 7: Plaatsen bevergaas

Figuur 8: Plaatsen bevergaas

Kunstwerken

Inspectie van de kunstwerken in de primaire en regionale keringen gebeurt met de zogenaamde Collector app. Inspecties worden uitgevoerd in april direct na het gesloten seizoen en in september voor het gesloten seizoen. In september wordt gecontroleerd op bedienbaarheid en afsluitbaarheid; in april worden uitgebreide inspecties uitgevoerd op gebreken. Dit om de gebreken voor 1 oktober, wanneer weer het gesloten seizoen aanvangt, opgelost te hebben. De kunstwerken in de keringen zijn voor een groot deel van primair belang voor het watersysteem, waardoor toezichthouders Senior Cultuur Technisch Medewerker (SCTM) van watersystemen of bedieners, objectverantwoordelijke zijn van deze objecten. De inspecties worden dan ook uitgevoerd door de objectverantwoordelijke en toezichthouders (SCTM) van waterveiligheid. De objectverantwoordelijke is verantwoordelijk dat gebreken worden ingevoerd in een onderhoudsbeheersysteem. Voor kunstwerken wordt hier gebruik gemaakt van Infor. Gebreken kunnen via de Collector App vastgelegd worden. Echter door het ontbreken van een koppeling met het onderhoudsbeheersysteem worden de gegevens momenteel vertaald in een Exceltabel. In het onderhoudsbeheersysteem worden aan de hand van de prioritering herstelwerkzaamheden door de werkvoorbereiders van watersystemen opgepakt.

Figuur 9: Testen dubbelwerkende functie keersluis Lage Zwaluwe (nov 2021)

Figuur 10: Voorbeeld inspectie kunstwerk

1.3.5 Bediening en proefsluitingen (proces: Bedienen)

Op basis van het inspectieplan waterkeringen worden er verschillende reguliere inspecties uitgevoerd. Bij de inspectie van afsluitmiddelen in waterkerende kunstwerken wordt gecontroleerd op de functionaliteit en de betrouwbaarheid sluiting. Het uitvoeren van deze inspectie is de verantwoordelijkheid van de betreffende objectverantwoordelijke. De uitvoering van deze inspecties wordt ondersteund door team Keringen en Vaarwegen. Hierdoor is het 4-ogen principe van toepassing. Voor alle kunstwerken in de primaire waterkeringen zijn sluitingsprotocollen opgesteld. Hierin zijn de procedures en betrokkenen opgenomen om de sluitmiddelen te allen tijde zo efficiënt mogelijk te kunnen sluiten. Geconstateerde gebreken worden direct in OBS geplaatst en geprioriteerd.

De conditie-check van de schut, - spui, - en keersluizen in de primaire en regionale waterkeringen wordt 10 keer per jaar uitgevoerd. Deze testsluitingen wordt in principe iedere 1^e donderdag van de maand uitgevoerd door het proces Bedienen in samenwerking met de wachtdienstgroep Keringen en Vaarwegen. Dit zijn ook de collega's welke bij een calamiteit hiervoor ingezet worden. Bij de sluisen vindt voor 1 oktober (voor het gesloten seizoen) een duikinspectie plaats in combinatie met de testsluiting. Van de testsluitingen wordt een sluitingsformulier ingevuld. Alle sluitingen en gebreken worden eveneens in een logboek wat ter plaatse aanwezig is bijgehouden.

In 2021 is de procedure van het vastleggen van de conditie-check (proefsluiting) verbeterd. Dit leverde het volgende overzicht op en wordt in het vervolg bijgehouden:

Jaar	Aantal proefsluitingen	Aantal gebreken
2021	31	4

De conditie-check van sluitingsmiddelen in de primaire en regionale waterkeringen wordt 2 keer per jaar uitgevoerd. Deze inspectie wordt in het voorjaar en in het najaar uitgevoerd. In april wordt gecontroleerd op gebreken in de onderhoudstoestand en in september wordt het sluitingsmiddel getest. Indien nodig en aangegeven door de peilbeheerder worden ook gemalen middels een duikinspectie gecontroleerd.

1.3.6 Waarnemingen en acties (proces: Vergunningen, Toezicht en Handhaving)

Het waterschap ziet op diverse manieren toe op het toepassen van de regels die van toepassing zijn op de keringen. De regels zijn opgenomen in de Keur en de daaraan gekoppelde beleidsregels en Algemene regels. Via het proces Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) wordt er op diverse manieren geadviseerd en toegezien of wet- en regelgeving op de keringen wordt nageleefd. Het VTH-Proces handelt op basis van een VTH-beleidsplan met het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma. Het toezicht gebeurt aan de hand van een risico-prioritering op basis van het vastgestelde handhavingsbeleid. Handhaven gebeurt op basis van de vastgestelde Landelijk HandhavingsStrategie (LHS). Voor de keringen is vastgesteld welke handelingen een risico vormen. Dit is vastgelegd in een risicomatrix⁴. Handelingen op de keringen kennen over het algemeen een hoog risico. Het toezicht bestaat uit routinematig toezicht en uit incidenteel toezicht.

Vergunningverlening

Binnen het Team Vergunningen zien we een toename in het aantal aanvragen. Met name de landelijke uitrol van glasvezelnetwerken leidt tot extra aanvragen in keringen. Verder zien we een toename in aanvragen vanwege de klimaat- en energie strategien. De aanleg van windmolen- en zonneparken nabij de keringen vraagt veel overleg. En vanwege het landschapselement en de uitzichtlocatie, komen er geregeld aanvragen voor het aanleggen van wandel- en fietspaden op de kering.

In sommige gevallen worden aanvragen afgehandeld in afstemming met keringspecialisten. Dit jaar is het voorgekomen dat er in de vergunningverlening maatregelen getroffen worden aan de voet van de kering om de kering te beschermen tegen dassen en bevers op advies van de kering specialisten. Deze dure maatregelen moeten worden betaald door de initiatiefnemer en vraagt vooraf intensieve afstemming. Het beleid is hier (nog) niet op toegesneden wat de eisen/advisering lastig maakt.

Ook worden de nog ongebruikte ruimtes langs keringen gezien als een locatie voor de woningbouwopgave.

Routinematig toezicht

Het routinematig toezicht is gepland toezicht en bestaat uit het controleren van voorschriften uit afgegeven vergunningen en meldingen uit Algemene regels. Daarnaast bestaat het geplande toezicht uit surveillance. Voor de primaire keringen betekent dit dat alle afgegeven vergunningen en meldingen worden gecontroleerd. Voor de regionale keringen en overige keringen worden alle hoog risico gedragingen, uit de afgegeven vergunningen en Algemene regels, gecontroleerd.

In 2021 totaal zijn 303 vergunning controles uitgevoerd. Bij 3 controles is er een afwijking gevonden ten opzichte van de afgegeven vergunning. Hiertegen is handhavend opgetreden.

Het naleefgedrag op de keringen is hoog (>90%, d.d. 2021). Het naleefgedrag wordt bepaald over de uitgevoerde vergunningcontroles en geeft inzicht over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven op vergunde werkzaamheden.

De ernst van de geconstateerde overtredingen bij de controle op de vergunningvoorschriften is te classificeren als "vrijwel nihil" tot "beperkt". Over het algemeen is het gedrag van de overtreder is hierbij te classificeren als "goedwillend" tot "moet kunnen". Het waterschap kent dus met name lichte overtredingen van de vergunningvoorschriften.

⁴ De risico-prio is op basis van het VTH-beleidsplan en zorgt ervoor dat we verschillende soorten werkzaamheden tegen elkaar kunnen afwegen. Het is niet geschikt om mee te werken in de dagelijkse praktijk, daarom is er een vertaling gemaakt die Vergunningen in staat stelt om de inschaling te maken tussen "hoog, middel en laag". Dit is de "prioriteringsmatrix 2016" geworden.

Na constatering van een overtreding wordt, op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht, herstel afgedwongen middels een waarschuwing of voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom, mocht een overtreder bewust of gecalculiseerd te werk zijn gegaan dan wordt ook strafrecht ingezet om het gedrag van de overtreder te bestraffen. Vaak is het aanspreken/informeren of waarschuwen van de overtreder al voldoende om het herstel af te dwingen.

Een deel van het routinematig toezicht bestaat uit surveilleren. Binnen het proces Onderhouden zijn diverse medewerkers aangewezen als toezichthouder. Omdat zij vanuit de onderhoudstaak met hoge frequentie op de keringen komen, vormen zij de "ogen en oren" in het veld. Bij onderhoud gerelateerde overtredingen spreken zij de percee-eigenaar of pachter aan. Bij overige gedragingen maken zij een melding aan voor het VTH-proces.

Op de primaire kering is het waterschap in control. Nagenoeg alle percelen zijn in eigendom en daar heeft het waterschap een onderhoudstaak. Voor de regionale kering is het waterschap minder goed in control, Hierop wordt dus ook geïnvesteerd. In 2021 is een aanvullende 0,5 fte beschikbaar gekomen om surveillance op de regionale keringen op de pakken. Samen met het proces Onderhouden wordt gekeken naar de verder invulling hiervan. De focus voor de surveillance ligt op gedragingen met een hoog risico. Denk hierbij aan illegale bouwwerkzaamheden, graafwerkzaamheden en beschadigen van de grasbekleding. Tevens gaan we verder met het project vee op de kering.

Incidenteel toezicht

Het incidenteel toezicht bestaat uit het afhandelen van incidentmeldingen en verzoeken tot handhaving. De incidentmeldingen komen voort uit de surveillance van de toezichthouder, uit het proces Onderhouden en van burgers. Alle incidentmeldingen worden opgepakt en afgehandeld binnen de daarvoor binnen het proces afgesproken termijnen.

Nagenoeg alle klachtmeldingen zijn na een legalisatietraject te vergunnen. In 2021 zijn 19 incidentmeldingen en 1 verzoek tot handhaving binnengekomen, in 2020 waren dit er 28. Het verzoek tot handhaving ging over het uitvoeren van werkzaamheden op een comparitimeteringskering zonder benodigde vergunning. Op dit verzoek tot handhaving is negatief beslist omdat de werkzaamheden achteraf te vergunnen waren en het dus niet meer ging over een overtredingssituatie. Bij 6 van de 19 incidentmeldingen handhavend opgetreden omdat er daadwerkelijk sprake was van een overtredingssituatie. Het betrof 2 zaken op de primaire keringen en 4 zaken op de regionale keringen. Alle zaken zijn afgehandeld door het aanvragen van een vergunning of door de handeling ongedaan te maken.

De ernst van de geconstateerde overtredingen uit incidentmeldingen is te classificeren als "vrijwel nihil" tot "beperkt". Over het algemeen is het gedrag van de overtreder is hierbij te classificeren als "goedwillend" tot "moet kunnen". Het waterschap kent dus eigenlijk alleen lichte overtredingen bij incidentmeldingen.

Uitgelicht: Vee op de kering

Het hebben en houden van een goede grasmat op een waterkering is van groot belang. Om die reden is het beweiden met grootvee (runderen, paarden, pony's, ezels, etc.) verboden. Het waterschap heeft hierop in het verleden niet handhavend opgetreden. Naar aanleiding van de tweede ronde toetsing van de regionale keringen is het belang van een goede grasmat, ook voor regionale keringen, verder bevestigd. Om die reden heeft het waterschap in 2020 het bestaande beleid met betrekking tot het beweiden met vee herbevestigd en is besloten hierop te handhaven. Dit betekent dat het grazen van grootvee op dijken moet stoppen.

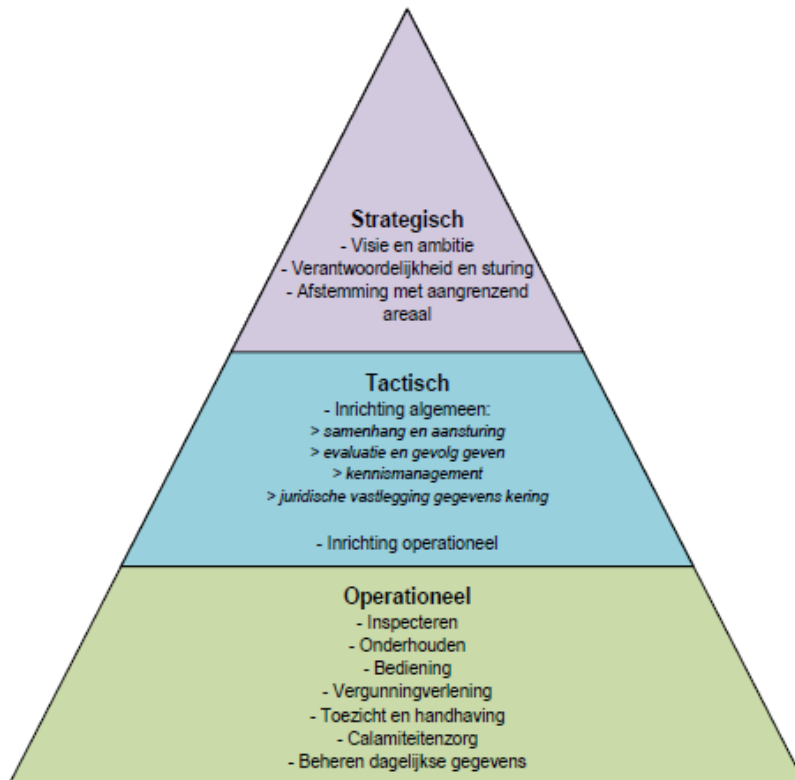
De perceelseigenaren op de regionale keringen zijn daarom allen aangeschreven en krijgen begin 2022 een herinneringsbrief. De vigerende vergunningen voor beweiden met grootvee op de primaire kering zijn ingetrokken en de pachtcontracten zijn hier op aangepast. Bij 11 percelen op de regionale kering is er sprake van eigendom van het waterschap. Samen met het proces Juridische Zaken, Inkoop en Vastgoed wordt gekeken hoe deze zaken aan te pakken. Binnen het project Verbetering Regionale Keringen zijn de stakeholders aanvankelijk aangesproken op beweiden met grootvee door de Omgevingsmanagers.

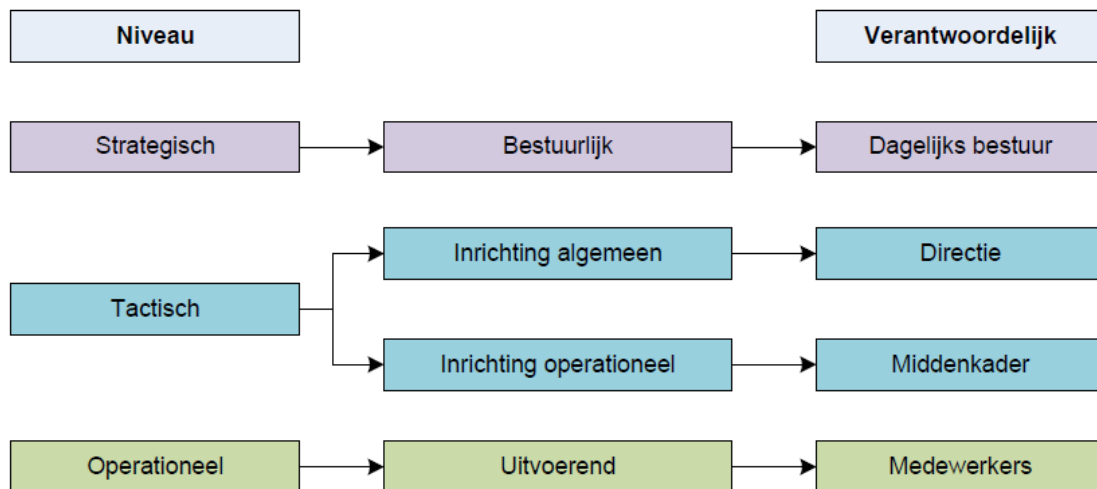
Eind 2021 wordt vanuit het project een brief verstuurd naar de stakeholders dat na gereedkoming van de werkzaamheden de beweiding met grootvee gestopt moet worden. Voorjaar 2023 worden de betrokken perceelshouders gecontroleerd op de naleving van de regels rondom beweiden door het VTH-proces.

DEEL II - Staat van de organisatie: Inrichting en uitvoering kader zorgplicht

2.1 Inleiding

De ILT onderscheidt bij de Zorgplicht en het toezicht daarop drie niveaus: het strategische, tactische en operationele niveau. Zie onderstaande figuur.

Het strategische niveau richt zich op de bestuurlijke visie en ambitie van de waterkeringbeheerder, op de wijze waarop vanuit het bestuur sturing wordt gegeven en verantwoording wordt afgelegd en op de bestuurlijke afstemming met de beheerders van het aangrenzend areaal.

Op tactisch niveau gaat het om het bieden van de randvoorwaarden voor de uitvoering daarvan, gegeven de bestuurlijke visie en ambitie, om de organisatorische en procesmatige inrichting van de activiteiten die vallen onder de zorgplicht

Bij de inrichting van de operationele activiteiten wordt gekeken naar of het aantoonbaar is dat de waterkeringbeheerder de Zorgplicht-activiteiten heeft uitgevoerd.

2.2 Beleidsdoelen bij Waterschap Brabantse Delta

Het waterschap streeft naar een zo laag mogelijk overstromingsrisico tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Het uitgangspunt hierbij is dat alle waterkeringen voldoen aan de vastgestelde normen.

De actualiteit rondom zeespiegelstijging & klimaatverandering, de schaarse ruimte en beleidsopgaven omtrent woningbouw, energie & landbouw vragen ons om op een andere wijze naar de opgave voor waterveiligheid te kijken. Naar aanleiding van de hoogwatersituatie van dit jaar doet de Deltacommissaris daarom ook een beroep om elke schop in de grond een klimaatbestendige te laten zijn. Samenwerking en innovatie zijn daarbij voor WSBD de sleutelwoorden. Dijkverbeteringen zijn een integraal onderdeel van gebiedsontwikkeling. Brabantse Delta pakt hierin haar rol vanuit de kerntaak.

Bij ons werk voor waterveiligheid hanteren wij de volgende strategische doelen:

- Wij werken aan waterkeringen vanuit de kerntaak, maar met oog voor de omgeving.
- Wij werken aan waterveiligheid tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.
- Wij vergroten het risicobewustzijn door actieve en gerichte communicatie.
- Van reactief naar proactief: het waterschap legt vast wat de grondhouding is ten aanzien van het verbeteren van de waterveiligheid, waarbij duidelijke kaders worden geboden voor (ruimtelijke) ontwikkelingen.
- Samen met andere overheden kijken wij naar de ruimtelijke ordening en nemen gezamenlijk risicobeperkende maatregelen.

- Er wordt naar aanleiding van de Eerste Landelijke Beoordeling op Overstromingsrisico (LBO-1) een grote verbeteropgave verwacht. Wij sluiten aan bij de landelijke systematiek van prioriteren en programmeren.
- Waterkeringen zijn dragers van andere functies, voor zover deze niet in strijd zijn met of nadelige gevolgen hebben voor de hoofdfunctie "water keren".

De inspanningen die worden geleverd in de processen dragen bij aan het realiseren van deze strategische doelen. De volgende inspanningen worden door de processen geleverd:

- Het waterschap heeft de strategische uitgangspunten eenduidig vastgelegd in het Waterbeheerplan.
- Het waterschap voert periodiek overleg met aanliggende waterbeheerders en overige partners.
- De waterkeringen worden periodiek beoordeeld conform de wettelijke verplichtingen.
- De waterkeringen die niet voldoen aan de norm worden verbeterd.
- De waterkeringen worden onderhouden volgens het Algemeen Onderhoudsplan Waterlopen en Waterkeringen (AOWW).
- De toestand van de kering m.b.t. onderhoud wordt continu gemeten
- Tijdig handhaven van overtredingen.
- Vergunningsaanvragen worden binnen de wettelijke termijn afgehandeld.
- Er zijn sluitingsprotocollen voor de waterkerende kunstwerken.
- Er is een actueel calamiteitenplan. Deze wordt 2 maal per jaar geüpdatet.
- Er is een zo actueel mogelijke legger.
- Het waterschap heeft een Keur met bijbehorende beleidsregels en algemene regels.

2.3 Inrichting en uitvoering door de organisatie

2.3.1 Uitgangspunten voor inrichting en uitvoering kader zorgplicht

De uitgangspunten voor de inrichting en uitvoering van het kader Zorgplicht zijn als volgt:

- De 12 zorgplicht activiteiten (zie Tabel 10: Inrichting en Uitvoering Zorgplicht), zoals door het ministerie van IenM gedefinieerd, staan hierin centraal. Elke activiteit wordt beoordeeld.
- Om aantoonbaar invulling te geven aan de zorgplicht dient de organisatie alle activiteiten procesmatig in te richten én de activiteiten als zodanig uit te voeren.
- Uitgangspunt is dat elke organisatie een visie heeft op haar waterveiligheidsstaak, waarin de strategische (wettelijke) beleidsdoelstelling zijn uitgewerkt naar een tactische doelen in beheer- en uitvoeringsplannen en operationele activiteiten en indicatoren.
- Uitgangspunt is dat elke organisatie het landelijk kader heeft door vertaald naar voor de organisatie specifieke eisen.
- De beoordeling maakt onderscheid tussen de inrichting van de activiteit (conform procesbeschrijving) en in welke mate de activiteit als zodanig wordt uitgevoerd.
- Indien de organisatie een risico signaleert voor het aankomende jaar is dit aangegeven in de laatste kolom van Tabel 10.

2.3.2 Evaluatie inrichting en uitvoering zorgplicht

“Op grond van de Waterwet heeft de beheerder de opdracht om ervoor te zorgen dat de primaire keringen aan de veiligheidsnormen voldoen en blijven voldoen. Dit is een algemene instructie, waarbij de beheerders beoordelingsvrijheid hebben om te bepalen op welke wijze invulling wordt gegeven aan deze plicht. Voor de invulling van de zorgplicht beschikt de beheerder over diverse instrumenten. Voor een goede invulling van deze zorgplicht, zal de kering beheerder continu inzicht moeten hebben in de feitelijke toestand van de waterkering. Daarvoor zal onder andere inspectie en monitoring van de kering nodig zijn.” (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2015)

Waterschap Brabantse Delta werkt in processen en programma's. Om doelen te realiseren op het gebied van waterveiligheid heeft het waterschap in 2020 het Programma Waterveiligheid ingericht. Het Programma Waterveiligheid wordt aangestuurd door een programmadirecteur. De processen worden aangestuurd door procesmanagers. De activiteiten in de processen dragen bij aan de doelen die in het programma Waterveiligheid zijn geformuleerd. Voor deze veiligheidsrapportage zijn de activiteiten in de processen gescoord op basis van expert judgement door medewerkers in het betreffende proces. In de volgende veiligheidsrapportages zal toegewerkt worden naar zo veel mogelijk meetbare prestatie indicatoren.

2.3.3 De Peer-Review

Sinds 2018 wordt er geen audit meer uitgevoerd door de ILT. De waterkeringbeheerders hebben als alternatief hiervoor ingestemd met het houden van Peer-Reviews⁵. De Unie van Waterschappen verwoordt de werkwijze van de Peer-review als volgt: “Via samenwerking en collegiale toetsing willen de waterschappen hun werkprocessen voor de zorgtaak voor de waterkeringen stapsgewijs verbeteren. Door zelf actief het verander- en ontwikkelproces te monitoren, laat ieder waterschap zien een open en lerende organisatie te zijn. Naast de pilots en inspecties vanuit de ILT organiseren waterschappen ook self assessment (peer review).”

De waterschappen Brabantse Delta, Aa en Maas en Limburg en Rijkswaterstaat Zuid-Nederland hebben een samenwerking opgestart rondom het uitvoeren van deze peer reviews. Er hebben al peer reviews plaatsgevonden bij de waterschappen Aa en Maas en Limburg. De ervaringen hiervan zijn zeer positief, zowel op inhoud als rondom de samenwerking. In januari 2022 zal de volgende Peer-review bij waterschap Brabantse Delta worden georganiseerd. Waterschap Brabantse Delta treedt dan op als “host” en biedt de andere waterkeringbeheerders (“peers”) de kans om in onze processen mee te kijken en eventuele verbeterpunten mee te geven.

⁵ Peer review is de evaluatie van werk door een of meer mensen met vergelijkbare competenties als de producenten van het werk (Peers). Het fungeert als een vorm van zelfregulering door gekwalificeerde beroepsbeoefenaren binnen het relevante vakgebied.

Inrichting en uitvoering zorgplicht				
Activiteit	Verantwoordelijk proces*	Inrichting	Uitvoering	Risico
Beheer dagelijkse gegevens kering	Programmeren & Monitoren			De prioritering voor het beheer van het beheerregister is ondermaats
Inspectie van de primaire waterkering	Onderhouden			Vertraging in doorontwikkeling vanwege uniforme ambities m.b.t. risicobeheersing en assetmanagement
Onderhoud van de primaire waterkering	Onderhouden			Vertraging in doorontwikkeling vanwege uniforme ambities m.b.t. risicobeheersing en assetmanagement
Vergunningverlening	Vergunningen, Toezicht en Handhaving			Ruimtelijke ontwikkelingen nabij keringen nemen toe, mogelijk aanvullend beleid nodig
Toezicht en handhaving	Vergunningen, Toezicht en Handhaving			
Bedienen waterkerende kunstwerken	Bedienen			Objectverantwoordelijkheid is onduidelijk
Calamiteitenzorg	Programmeren & Monitoren			De opschaling vindt minimaal plaats, waardoor vakbekwaamheid daalt.
Lange termijn en over de grenzen	Waterbeleid & Plannen			Prioritering voor waterveiligheid is hoog, echter de bemensing is summier
Kennismanagement	Programmeren & Monitoren			De borging van de genomen inrichtingsmaatregelen in alle processen
Verantwoording over resultaten	Programmeren & Monitoren			Ieder proces is verantwoordelijke voor haar eigen resultaten.
Juridisch register waterstaatswerken	Programmeren & Monitoren			Prioritering voor de leggers is hoog, echter de ondersteuning is summier
Informatiemanagem entsysteem	Programmeren & Monitoren			Vanwege een niet op orde inrichting ontstaat er een risico op het Actueel Betrouwbaar & Compleet-principe

Tabel 10: Inrichting en Uitvoering Zorgplicht

Legenda beoordeling

	Op orde, alles voldoet aan de verwachtingen.
	Niet op orde, er is een afwijking geconstateerd, maar er wordt op gehandeld (vervolgacties zijn belegd).
	Niet op orde, er is een probleem waar niet direct een oplossing voor is, er wordt actie/besluit gevraagd.

2.3.4 Verandering scores ten opzichte van vorig jaar

In 2021 is op gebied van onderhoud van de primaire keringen voortgang geboekt. De maaibestekken hebben een positieve ontwikkeling gehad en daarmee is het onderhoud van de primaire keringen verder aangescherpt.

Ook bij het bedienen van waterkerende kunstwerken zijn positieve ontwikkelingen geweest. Het proces rondom de proefsluitingen is aangescherpt en beter in beeld.

De inrichting van informatiemanagementsystemen is in 2021 kritisch beschouwd en onvoldoende bevonden.

2.3.5 Ontwikkelingen in het kader van de zorgplicht

In het kader van de zorgplicht zijn er het afgelopen jaar een aantal punten verbeterd. Voornamelijk de uitvoering van de Zorgplicht is hierbij aangescherpt. Het betreft de volgende onderwerpen m.b.t. de Zorgplicht:

- Het opstellen van een plan voor risicobeheersing.
- Calamiteitenbestrijdingsplan herstructureren
- Uitgevoerde proefsluitingen in beeld
- Ontwikkeling ten aanzien van de dataontsluiting

Calamiteiten- en Risicobeheersing

Eén van de speerpunten binnen het programma Waterveiligheid is calamiteiten- en risicobeheersing. Een stappenplan voor Risicobeheersing voor de Korte Termijn is daar een eerste product van. Het Hoogwater van juli 2021 heeft het belang van calamiteiten- en risicobeheersing nogmaals benadrukt.

Uitgelicht: Hoogwater juli 2021

Op dinsdag en woensdag 13 en 14 juli 2021 was er sprake van uitzonderlijk zware neerslag in de Belgische, Duitse en Nederlandse delen van de stroomgebieden van de Maas en Rijn, die op veel plaatsen leidde tot overstromingen van de (zij)rivieren. Delen van België en Duitsland overstromden met zeer veel schade en verlies aan mensenlevens tot gevolg. In Nederland is de provincie Limburg het hardst getroffen door hevige regenval en overstromingen. Hier zijn gelukkig geen mensenlevens verloren.

De hoge afvoergolf op de Maas verplaatste zich ook naar het westen, naar het beheergebied van waterschap Brabantse Delta. In tegenstelling tot Limburg was er in het gebied van waterschap Brabantse Delta geen sprake van extreem hevige neerslag of hoge peilen op het regionale systeem. Tussen 15 juli en 20 juli 2021 is de calamiteitenorganisatie van het waterschap opgeschaald en zijn diverse maatregelen in het oosten van het gebied getroffen om schade te voorkomen of te beperken. Na de hoogwatersituatie heeft het waterschap op verschillende aspecten een evaluatie uitgevoerd.

De evaluatie heeft tot een significant aantal tips en verbetervoorstellen geleid. Deze verbetervoorstellen worden opgepakt binnen de daarvoor verantwoordelijke processen. Een aantal verbeterpunten is in het Korte termijn stappenplan opgenomen. Het betreft met name de bruikbaarheid van de plannen. Door de vorm van het Calamiteitenbestrijdingsplan aan te passen van tekst en tabellen naar visualisatie met kernboodschappen kan er een snellere beeldvorming plaatsvinden, per opschalingsfase.

Tevens heeft op 16 en 17 november een calamiteitenoefening plaats gevonden op het gebied van waterveiligheid. Deze oefening wordt geëvalueerd. Hieruit volgen aandachtspunten en verbeterpunten, deze zullen opgepakt worden door de organisatie.

DEEL III - Hoofdbevindingen en boodschap

3.1 Inleiding

Sinds 2020 werkt Waterschap Brabantse Delta aan de organisatieontwikkeling onder de naam 'Buiten Gewoon Doen'. In het kader van Buiten Gewoon Doen worden alle werkzaamheden uitgevoerd in processen, en vindt sturing en verantwoording plaats via programma's. Het programma Waterveiligheid is één van de zeven programma's. De veiligheidsrapportage is een product dat vanaf 2020 jaarlijks voor het bestuur en de organisatie wordt opgesteld om een actueel beeld te geven van waterveiligheid (primair en regionaal) bij Waterschap Brabantse Delta. In deel I is de staat van de waterkeringen beschreven en in deel II de staat van de organisatie.

3.2 Staat van de waterkeringen (deel I)

De afgelopen jaren is een flinke slag gemaakt om de staat van de waterkeringen inclusief de aanwezige kunstwerken in beeld te brengen op basis van de zorgplicht en assetmanagement.

De introductie van nieuwe normen en een nieuw instrumentarium in 2017 zijn aanleiding geweest voor de beoordeling van de primaire keringen. Het totale veiligheidsbeeld van de primaire keringen zal in 2022 gereed zijn. Uit de reeds beschikbare resultaten blijkt dat circa 60 van de 132 km van de primaire keringen van Waterschap Brabantse Delta niet voldoen aan de nieuwe normen. Voor betreffende trajecten dienen voor 2050 verbetermaatregelen getroffen te worden. Het waterschap volgt hierbij de landelijke prioritering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Totdat de verbetermaatregelen zijn uitgevoerd wordt extra monitoring uitgevoerd en worden extra noodmaatregelen voorbereid voor eventuele calamiteiten.

De regionale keringen zijn getoetst aan de hand van de provinciale normen. In 2019 heeft de tweede ronde toetsing plaatsgevonden, waarmee een volledig veiligheidsbeeld van de regionale keringen is verkregen. Ook voor de regionale keringen zijn veel aandachts- en verbeterpunten naar voren gekomen. De verbeterpunten worden met name aangepakt in het project Verbeteren Regionale Keringen dat momenteel in uitvoering is. Een project voor de verbetering van de kunstwerken in de regionale keringen is in voorbereiding. De verbetering van de regionale keringen zullen in 2023 worden afgerond, en de verbeteringen van de kunstwerken voor 2030. De aandachtspunten uit de toetsing vragen in veel gevallen om een extra onderhoudsinspanning. Omdat de regionale keringen veelal niet in eigendom zijn van het waterschap, en het onderhoud dan meestal wordt uitgevoerd door particuliere eigenaren, vraagt dit om contact met een grote groep particuliere eigenaren. In noodzakelijke gevallen zal daarbij handhavend worden opgetreden.

3.3 Staat van de organisatie (deel II)

De organisatieontwikkeling Buiten Gewoon Doen heeft gezorgd voor een stevige impuls in de aandacht voor waterveiligheid bij Waterschap Brabantse Delta. Dat is een goede ontwikkeling gezien de opgave voor het waterschap. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan professionalisering binnen de processen. De grootste verbeterstappen die nu gezet worden is in de samenwerking tussen de processen. Als voorbeeld: uit de toetsing van de regionale keringen zijn diverse onvolkomenheden naar voren gekomen. Om deze onvolkomenheden de komende jaren weg te werken zijn maatregelen nodig vanuit onder andere de processen Onderhouden, Bouwen, Beleid en plannen en Vergunningverlening, toezicht en handhaving. Door in te zetten op de samenwerking tussen de processen ontstaat meer nadruk op het resultaat: wat merken burgers, bedrijven en samenwerkingspartners van de inspanningen? Wat verder naar voren komt is dat het aantal medewerkers dat bijdraagt aan waterveiligheid klein is. In 2021 zijn een aantal openstaande vacatures ingevuld. In 2022 moet een verdere doorvertaling plaatsvinden van de totale opgave voor waterveiligheid naar de inrichting van de organisatie. Het maken van een strategische personeelsplanning voor het programma Waterveiligheid maakt daar onderdeel van uit.

3.4 Samen met de omgeving

In het bestuursakkoord Samen Beter is onder het hoofdstuk waterveiligheid opgenomen:

“Klimaatverandering vraagt de komende jaren om een grote inzet op waterveiligheid. Veiligheid staat voor ons altijd op nummer één. Waterveiligheid begint met het voldoen aan de veiligheidsnormen, zowel voor primaire als regionale keringen. De uitvoering wordt vastberaden ter hand genomen.”

De voorliggende veiligheidsrapportage laat zien dat het waterschap volop inzet op het voldoen aan de veiligheidsnormen. Op basis van de toetsingen en beoordelingen wordt het zicht op waar er nog werk nodig is om aan de nieuwe normen te voldoen steeds completer. Het hoogwater tijdens de zomer van 2021 met grote schade in Limburg en schade en slachtoffers in delen van België en Duitsland laat zien dat zich nu al situaties voordoen die op basis van modellen pas later deze eeuw waren voorspeld. Onder de noemer Meerlaagsveiligheid bestaat al langer het bewustzijn dat naast waterkeringen die voldoen aan de norm (laag 1) er ook aandacht nodig is voor de ruimtelijke ordening (laag 2) en crisisbestrijding (laag 3). Voor de verbetering van de keringen (laag 1) ligt de verantwoordelijkheid en het initiatief bij het waterschap. Daarbij zoekt het waterschap vanzelfsprekend de samenwerking met partners en burgers om tot gedragen oplossingen te komen. Voor de ruimtelijke ordening en crisisbestrijding (laag 2 en 3) is samenwerking met partners zoals gemeenten, provincie en veiligheidsregio cruciaal. Het waterschap is echter niet in alle gevallen verantwoordelijk: dat vraagt van het waterschap dus om een andere benadering. Daarbij hoort ook het bewustzijn onder inwoners dat ondanks alle maatregelen er altijd kans is dat er situaties optreden waarbij er overlast, schade of zelfs slachtoffers zijn. Dit vraagt ook om het bepalen welke positie het waterschap hierbij in wil nemen. De dialoog hierover met het Algemeen Bestuur van het waterschap is gestart.

3.5 Tenslotte

De veiligheidsrapportage beoogt een transparant en realistisch beeld te schetsen van zowel de staat van de waterkeringen als de staat van de organisatie. Dit vanuit de overtuiging dat op basis van transparantie, het onder ogen willen zien van onvolkomenheden én de ambitie om te leren de benodigde stappen tot verbetering gezet kunnen worden. Ook de evaluatie van het Hoogwater van juli 2021 laat zien dat alertheid nodig blijft.